

Korte studies in Mattheüs (101)

De Bergrede (6)

Wat ik met de studies over de eerste twee zaligspreekingen beoogde te zeggen, is dat het onderwijs van de Heere haar oorsprong vindt in de Tenach. Ze sluit aan bij wat er in de wet en de profeten geschreven stond. 'De armen van geest' zijn niet zomaar allen die verdrukt worden of onder onrecht te lijden hebben, waar ook in de wereld. Hun wordt het Koninkrijk der hemelen beloofd en als we ook maar enig idee hebben van de aard van dit Koninkrijk, dan weten we dat dit aan Israël wordt beloofd. De armen van geest hebben toegang tot dit Koninkrijk. 'Zij die treuren' zijn ook niet degenen die om wat voor reden dan ook treuren waar ook ter wereld. Nee, het zijn zij die te lijden hebben van de last van de goddeloosheid onder het volk en zij die zich bekommeren om de gewetenloosheid van de geestelijke leiders van het volk. Dit is de context van de bergrede.

Wat ik nu NIET zeg – en laat ik daar heel duidelijk over zijn – is dat God mensen die treuren waar ook ter wereld en om wat voor reden dan ook niet zou kunnen of willen troosten. Alsof ik nu bezig ben de hoop voor mensen in nood uit handen te slaan en hen het recht op troost zou willen ontnemen. Dat schrijf ik niet. Dat zou in flagrante tegenspraak zijn met onder andere de brieven van Paulus. Wat ik wél zeg, is dat die troost niet gebaseerd kan zijn op de bergrede. De treurenden op wie de Heere hier doelt is een specifieke groep mensen in Israël die verlangen naar rechtvaardigheid, hunkeren naar vrede met God en de broeders in Israël en bereid zijn om daarvoor vervolging te ondergaan van hun eigen volksgenoten, de Farizeeën en de Schriftgeleerden.

Als we 'zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden' los lezen van de context waarin de Heere de woorden sprak, is het ook een tamelijk armzalige troost. Zo'n zinnetje op zichzelf heeft toch helemaal niets te bieden? Het is toch een troost zonder enige inhoud? Op zichzelf kan het iemand die treurt geen echte vreugde geven. Dan is het meer een boodschap van: nu ben je bedroefd, maar dat geeft niet, later zal alles beter worden. De troost zal nog komen. Nu moet je in een tranendal verkeren, maar de tijd komt dat je naar de hemel mag. Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw. Maar wat dat 'alles' is en hoe dat 'nieuwe' eruit ziet, krijgt geen inhoud. Dit is nauwelijks troost te noemen. Het neemt het verdriet niet weg. Dit kan niet de bedoeling van de Heere zijn.

Maar wat dan wel?

Óf de toehoorders kenden de Schriften en wisten dat Hij het over Jesaja 61 had, óf de Heere heeft het in al Zijn onderwijs nader toegelicht. Of beide natuurlijk. Bedenk dat de Heere voortdurend bezig was met het geven van onderwijs. Vragen heeft Hij beantwoord en Zijn uitspraken die niet begrepen werden, heeft Hij toegelicht.

Wij weten welke toelichting er hoort bij 'zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden'. Althans dat kunnen we weten, door de profeet Jesaja te lezen.

'Hij heeft mij gezonden [...] om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God;

*om alle treurenden te troosten;
om aangaande de treurenden van Sion te beschikken*

*dat hun gegeven zal worden
sieraad in plaats van as,
vreugdeolie in plaats van rouw,
een lofgewaad in plaats van een benauwde geest.'* (Jes. 61:2, 3).

In deze tekst krijgen de treurenden een naam: het zijn de treurenden van Sion.
In deze tekst krijgt de troost een inhoud.

Troosten staat parallel met 'beschikken'. Er wordt hun iets vast en zeker beloofd. Die beschikking bestaat uit een kostbare gave:

*sieraad in plaats van as,
vreugdeolie in plaats van rouw,
een lofgewaad in plaats van een benauwde geest.*

De as ziet op de intensiteit van het verdriet. In Israël scheurde iemand die in rouw verkeerde zijn klederen en strooide as uit over zichzelf.¹

De as en de gescheurde klederen maken in de vertroosting van de Heere plaats voor kostbare sieraden, heerlijk ruikende oliën en prachtige klederen. De transformatie is enorm. Dát is de inhoud van de troost.

Lees vervolgens de rest van Jesaja 61 ook. Al de zegeningen van het komende Koninkrijk worden daar afgeschilderd. Het wordt allemaal heel concreet gemaakt. De 'treurenden' konden het als het ware allemaal zien. Bij dat vooruitzicht, dat Koninkrijk dat nabij was gekomen, kan er geen plaats meer zijn voor rouw. Dat is echte troost. Gejammer maakt plaats voor vreugdegeroep.

'Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen van het heil, de mantel van de gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, zoals een bruidegom zich bekleedt met priesterlijk hoofdsieraad, en een bruid zich tooit met haar sieraden. Want zoals de aarde haar gewas voortbrengt en zoals een tuin het daarin gezaaide doet opkomen, zo zal de HEERE gerechtigheid doen opkomen en lof voor alle volken.' (Jes. 61:10).

Kregen de treurenden dit al op het moment van de prediking van de Heere? Nee. Maar was Zijn belofte slechts 'een doekje voor het bloeden'? Nee, zeker ook niet. Door het geloof konden de hoorders de toekomst als het ware naar het heden halen. Ze zagen de belofte van dit heerlijk Koninkrijk voor zich. In de zekerheid dat de belofte dat deze dingen waarheid waren en werkelijkheid zouden worden, werd de geest van de armen van geest en de treurenden levendig en vrolijk in de Heere. Zij die de Heere hoorden en geloofden konden de beloften zich eigen maken en zich erin verheugen alsof het Koninkrijk er al was.

Dát is ware troost. Dát is troost die de Heere biedt.

Als je Jesaja 61 verder hebt doorgelezen, heb je misschien ook al gezien dat je in elk geval voor de volgende twee zaligsprekingen voor de betekenis ook terecht kunt in dit hoofdstuk, Jesaja 61. Daarover meer in de volgende studie.

¹ Zie bijvoorbeeld Esther 4:1 en Jeremia 6:26.